

We zeggen het maar even voor de zekerheid: printen is alleen toegestaan voor persoonlijk gebruik. Het is niet supersympathiek om dit artikel te verspreiden. Sterker nog: het is verboden. Gelukkig is het heel eenvoudig om anderen een Blendle-linkje te sturen. Delen kan dus altijd!
10-07-2018

gisteren · 6 minuten lezen

Zelfstandige niet meer weg te denken uit de zorg

ZZP'ER - Waarom kiezen steeds meer zorgverleners voor zelfstandigheid? Waar de psychiater meer inspraak wil, vindt de verpleegkundige juist meer afstand prettig.

MARCO VISSER EN RIANNE OOSTEROM

Of ze als zzp'er tijdens de lunch nu wel een wandelingetje maakt? Nee, schudt psychiater Remke van Staveren (52), ze kruimelt nog evenveel boven haar toetsenbord, misschien zelfs meer. Ze is als zelfstandig psychiater werkzaam voor drie verschillende instellingen en achter de komma is zij drukker dan toen zij nog bij één instelling in loondienst was.

Waarom, als het harder werken is, verkoos zij toch het zelfstandige leven? Daar is ze duidelijk over: "Om de kwaliteit van zorg. Daarom. In loondienst ben je als medisch specialist verantwoordelijk voor de kwaliteit van zorg, maar je hebt heel weinig inspraak over hoe die zorg is georganiseerd. Dat is krom. Als zzp'er heb ik veel meer inspraak."

Net als Van Staveren kozen de afgelopen vijf jaar veel zorgverleners voor zelfstandigheid, bleek gisteren uit cijfers die Trouw opvroeg bij de Kamer van Koophandel. Het aantal zelfstandige zorgmedewerkers is sinds 2013 met 50 procent gestegen. Dat is voor ziekenhuizen, instellingen in de geestelijke gezondheidszorg en andere zorgorganisaties duurder omdat zzp'ers een hogere vergoeding vragen dan het loon van de vaste medewerker.

Daarnaast zet de toename van zzp'ers in de zorg de slinkende groep vaste medewerkers onder nog grotere druk, zegt directeur Sonja Kersten van de beroepsorganisatie voor verpleegkundigen en verzorgenden V&VN. Die mening is vaker te horen. Werkgevers zeggen het, net als medewerkers in de zorg en de zzp'ers zelf.

Noodzakelijk kwaad

Van Staveren noemt haar bestaan als zzp'er 'een noodzakelijk kwaad'. Want een psychiater hoort volgens haar idealiter in dienst. "Het is niet goed voor de patiënt om wisselende hulpverleners te hebben, zeker niet voor iemand met een ernstige psychiatrische aandoening. Ik voorzie een tweedeling tussen de mensen die in dienst zijn en zzp'ers."

Bijvoorbeeld over de avond- en weekenddiensten, een twistpunt waar ook de verpleegkundigen en verzorgenden van V&VN zich zorgen over maken. Van Staveren doet deze diensten nu alleen bij krapte en in de vakanties bij instellingen bij haar in de buurt. Op het moment werkt zij vooral voor instellingen die niet om de hoek zijn. "Er is een steeds kleinere club die deze diensten moet invullen. Dit geldt niet alleen voor psychiaters, maar speelt in de hele sector. Met de personeelstekorten wordt dat tekort nog nijpender."

Van Staveren heeft veel contact met andere freelance psychiaters, ze zitten samen in appgroepen en groepen op sociale media. Veel psychiaters gaan door als zzp'er om dezelfde reden als zij: ze zijn ontevreden over de kwaliteit van zorg en willen daar meer over te zeggen hebben, net als over hun werktijden of de werkdruk die ze ervaren.

Dat klinkt tegenstrijdig, meer invloed terwijl je als zelfstandige juist meer buiten het bedrijf staat. "Ik denk dat ze banger zijn om mij kwijt te raken", zegt Van Staveren.

Doordat er bij veel instellingen een tekort is aan psychiaters, of soms zelfs een hele uittocht, zijn zorgorganisaties afhankelijker van de zelfstandige psychiater.

Zo vertrokken bij de Groningse instelling Lentis in drie jaar tijd bijna veertig psychiaters. Allemaal psychiaters in loondienst terugkrijgen, dat lukte niet. Van de veertig plekken werd meer dan de helft opgevuld door zzp'ers, vertelt een woordvoerder. Noodgedwongen, want 'als instelling willen wij mensen toch zo veel mogelijk aan ons binden'.

Maarten van Eerd (50) en Carola Hofstee (39) werken beiden als gespecialiseerd verpleegkundige op de afdeling spoedeisende hulp van een ziekenhuis. Ook dat is een functie waaraan een groot tekort is. Toch hebben zij, anders dan Van Staveren, niet het idee dat er beter naar hen wordt geluisterd. Sterker, zij merken dat ze meer op afstand staan. Maar dat is met name voor Van Eerd nu juist een van de aantrekkelijke kanten van het zzp'er zijn.

Afstand van het team

"Een belangrijke reden om als zelfstandige verder te gaan is dat ik afstand wil houden van een team", zegt hij. "Ik ben in het verleden bezig geweest met management en organisatie. Nu wil ik mijn basiswerk op de spoedeisende hulp zo goed mogelijk doen en me niet gedwongen voelen om me over allerlei andere dingen druk te maken. Als zzp'er kan ik afstand nemen. Niet zozeer van collegiaal bezig zijn, maar van meegaan in de negatieve flow die vaak op plekken ontstaat.

"Er zijn overal te veel zieken en te weinig personeel. Een groep die dicht bij elkaar staat, heeft de neiging daarover negatief te gaan navelstaren. Als zzp'er kan ik na vier of vijf maanden zeggen: het is mooi geweest. Tijd om me op een andere plek volledig in te zetten. Op die manier hou ik voor mezelf de lol er in."

Hofstee vindt het net als Van Eerd een voordeel dat je als zzp'er niet wordt geconfronteerd met vragen als 'waar gaat de afdeling naar toe?' "Ik wil er best over meedenken, maar je staat er wel buiten. Nadenken over vragen of iedereen een eigen mok met zijn naam erop moet krijgen, nee, dat hoeft ik niet meer."

Als het aan hun opdrachtgevers ligt, komt daar snel verandering in, want beiden krijgen geregeld de vraag of ze niet wat langer willen blijven, liefst op een vast contract. Daar piekeren zij niet over.

Financieel is het voor zelfstandigen aantrekkelijk om zich te laten inhuren in plaats van te kiezen voor een vast contract. De lonen liggen hoger, en de markt drijft de prijs op als er tekorten zijn, zoals nu in de zorg. Van Eerd houdt er netto ongeveer tien tot vijftien procent meer aan over. Hofstee nog meer, maar zij legt (nog) geen geld opzij voor pensioen en arbeidsongeschiktheidsverzekering.

De afgelopen jaren groeide de Nederlandse economie en daalde de werkloosheid. Maar na groei volgt altijd een periode van lagere groei of zelfs krimp. Dan zullen zorgorganisaties minder geld hebben om zzp'ers in te huren. Wat dan? "Misschien terug in vaste dienst, maar dat voorzie ik niet in de nabije toekomst", zegt Hofstee. "Ik zit al 22 jaar in de zorg en je ziet dat de vraag naar personeel in golfbewegingen verloopt. In 2007 en 2008 is er ook zo'n beweging geweest dat er veel gedetacheerde verpleegkundigen kwamen. Die zijn uiteindelijk weer terug in loondienst. Maar de toekomst ziet er nu anders uit. De verwachting is dat we over vier jaar een tekort hebben van 125.000 zorgmedewerkers."

Van Eerd keert sowieso niet terug in vaste dienst. Hij denkt er zelfs over de zorg helemaal te verlaten. Van dat soort toekomstplannen kan Lex Tabak, van brancheorganisatie voor zzp'ers in de zorg Solopartners, wel eens wakker liggen. Van Eerd is niet de enige. In een enquête stelde Solopartners haar leden de vraag wat zij gingen doen als ze vanwege teruglopende opdrachten of fiscale regels niet langer als zelfstandige in de zorg konden werken. Zestig procent gaf aan de zorg te verlaten.

Ervaren mensen

"Dat gaat over ervaren mensen die we hard nodig hebben", zegt Tabak. "Het gevaar dat we hen weleens kunnen verliezen in een sector waar de personeelstekorten toch al oplopen, dringt nog niet genoeg door in Den Haag. Zij denken dat de zzp'ers wel terugkeren in loondienst als de economische groei krimpt. Dat is dus een misvatting."

"Wat interessant is", vervolgt Tabak, "is de vraag of de elementen die het voor een zzp'er zo aantrekkelijk maken ook in een vast dienstverband kunnen terugkomen". Dan doelt Tabak op de grotere vrijheid om zelf werktijden te bepalen en de grotere autonomie om zelf te bepalen wat het beste is voor hun cliënt. Want dat is wat zowel Van Staveren, Hofstee als Van Eerd graag willen.

Tabak: "Ik denk dat daar kansen liggen voor werkgevers. De eerste succesvolle voorbeelden van ander werkgeverschap is er al: Buurtzorg." Dat is een thuiszorgorganisatie die erom bekend staat dat zij werken met zelfsturende teams. "Zij werken met minimale overhead en maximale regie voor professionals."

De werkgevers mogen volgens Tabak ook weleens wat meer aandacht besteden aan de werving. Een van de redenen dat er zoveel zzp'ers bij komen, is volgens hem dat de bemiddelingsbureaus veel beter in staat zijn het zorgpersoneel te vinden dan de traditionele werkgevers.

Deze bedrijven gebruiken daarvoor sociale media en zetten campagnes op via Google. Zo werven zij onder zzp'ers, legt Tabak uit, maar ook onder personeel met een vast dienstverband. Want de zzp'ers die door de bemiddelingsbureaus worden bereikt, zijn via Facebook en LinkedIn verbonden met oud-collega's en -medestudenten. Zij worden op deze manier aan het denken gezet over een stap naar het bestaan als zelfstandige.

Behalve de werkgever en de medewerkers is er in de zorg nog een belangrijke speler: de patiënten die hulp nodig hebben. Of zij nu beter af zijn met al die zzp'ers? Niet als dat ertoe leidt dat hulpbehoevenden in de wijk telkens te maken krijgen met andere zorgverleners in hun huis. "In de thuiszorg zijn ze al blij als ze iemand vinden en ligt het controleren van kwaliteit een stuk lager dan bijvoorbeeld op de spoedeisende hulp. Daar moet je aantonen dat je recent een specialisatiecursus hebt gedaan."

In haar werkomgeving merkt Hofstee dat er veel belangstelling is voor werken als zzp'er. Maar niet iedereen durft de stap te zetten. "Dat heeft te maken met de onzekerheid die je hebt als zelfstandige. Je kunt zomaar je baan verliezen. En je moet zelf meer regelen. Maar persoonlijk heb ik nog geen nadelen als zzp'er ontdekt. Verder gaan als zzp'er is de beste beslissing die ik professioneel heb genomen."

Marco Visser en Rianne Oosterom

Dit moet je vandaag weten 📌

€ 0,39

11

€ 0,29

21

€ 0,39

3 min lezen

Grote schoonmaak bij Twitter: 70 miljoen (nep)accounts zijn verwijderd

2 min lezen

Eus legt uit waarom een alcoholslot wel degelijk een goed idee is

3 min lezen

Sekswerkers zijn zo ongeveer de enige zzp'ers die niet thuis mogen werken. En dat is nogal krom

Eva Plevier

Extra: Vers uit de US

€ 0,15

8 min lezen

Brett Kavanaugh, a Conservative Stalwart in Political Fights and on

the Bench

Doug Mills/The New York Times

€ 0,15

3 min lezen

Where Trump Goes in Britain, Protesters Will

Follow

Andrew Altchison/in pictures, via Getty Images

€ 0,15

 14

4 min lezen

How to Meet Your Body's Water Needs

Chiara Zarnati

€ 0,45

4 min lezen

Can Family Therapy Help?

WILL FIGG FOR THE WALL STREET JOURNAL; CDC/AP

€ 0,45

5 min lezen

Supermarkets Lure In Male Shoppers

DANIEL DOWNEY; HY4EE, INC.